

Z ZEBRANIA NAUKOWEGO KATEDRY EKONOMIKI I ORGANIZACJI GOSPODARSTW ROLNICZYCH SGGW

W dniu 25 stycznia 1963 r. w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Gospodarstw Rolniczych SGGW odbyło się otwarte zebranie naukowe poświęcone pracy pt. „Bilans energetyczny robotnika rolnego na tle budżetu rodzinnego”. Podstawą do dyskusji był referat mgr Henryka Lipińskiego, którego wstępne wyniki opierały się na badaniach przeprowadzonych w Rolniczym Zakładzie Doświadczalnym w Puczniewie koło Łodzi. Część pierwsza poświęcona była metodyce badań; a w części drugiej przedstawiono uzyskane wyniki.

Badania były poświęcone poszukiwaniom zależności pomiędzy ilością i rodzajem pracy wykonywanej przez robotnika w gospodarstwie i poza nim a zużyciem energii (mierzonej w kaloriach) oraz piłą.

Bilans energetyczny robotnika rolnego przeprowadzano w bezpośrednim powiązaniu z budżetem rodzinnym — podstawowym elementem rzutującym na bilans energetyczny. Według autora trudno przeprowadzać analizę bilansu energetycznego robotnika nie posiadając rozeznania odnośnie warunków bytowych rodziny. W tym celu zaprowadzono u robotników książki budżetów rodzinnych, w których badani robotnicy prowadzili dokładną ewidencję przychodów i rozchodów.

W badanej zbiorowości przeciętne roczne przychody rodziny robotniczej wynosiły 41 tys. zł, wynagrodzenie za pracę w gospodarstwie blisko 66%, przychody z działki (produkcja roślinna i zwierzęca) 21%, czyli około 90% przychodów robotnika pochodzi z jego pracy w gospodarstwie. W strukturze rozchodów podstawową pozycję stanowi wyżywienie, na które przeznaczane jest 49%, na inwestycje 24% (odzież, sprzęt domowy — wliczono tu przedmioty wartości powyżej 100 zł), wydatki osobiste 12%, pozostałą sumę blisko 10% stanowią oszczędności.

W strukturze spożytych artykułów jadalnych, których wartość przeciętnie na jedną rodzinę wynosiła blisko 20 tys. zł, 25% stanowiło mięso i wędliny, około 11% cukier, 10% mleko, 10% tłuszcze, 10% pieczywo, 10% owoce i warzywa, 8% jaja, 6% zajmują wydatki na napoje alkoholowe, 5% przypadało na mąkę, kaszę i makaron, 5% na pozostałe artykuły. Przeciętne wydatki artykułów jadalnych łącznie z alkoholem w przeliczeniu na jedną osobę wynosiły 3 400 zł (w tym alkohol 211 zł). Średnia wartość wydatków poza artykułami jadalnymi wynosiła na jedną rodzinę 15 681 zł, tj. 2 745 zł na osobę.

Od 50 do 60% artykułów jadalnych pochodziło z działki. Dotyczy to zarówno wartości pieniężnej jak i kalorycznej.

Dobowe zapotrzebowanie energetyczne badanych robotników wyliczano na podstawie rzeczywiście przepracowanych godzin w RZD i wykonywanej pracy poza gospodarstwem. Waha się ono w granicach 3 300—4 300 kalorii. U większości robotników stwierdzono dobowy niedobór energii wynoszący od 200 do 400 kalorii i więcej. Największe niedobory energii przypadają na drugi i trzeci kwartał. Właśnie wówczas kiedy w gospodarstwie przypada okres najbardziej intensywnych prac. Uwaga o niedoborach energetycznych u robotników znajduje swoje pokrycie również w niedoborach wagowych tych ludzi.

Zużycie energii przez robotników podczas wykonywania prac w gospodarstwie było wyliczane z uwzględnieniem trzech grup ciężkości pracy: lekka, średnia i ciężka. Przyjęto w tym podziale za podstawę wysokość minutowego wydatku energetycznego w czasie wykonywania danej pracy oraz strukturę czasu dnia roboczego ustaloną na podstawie prowadzonych fotografii czasu dnia roboczego. Dla ustalenia struktury czasu dobowego, robotnicy wypełniali specjalnie opracowane

w tym celu karty, prowadząc zapis raz na tydzień w postępującym dniu tygodnia (poniedziałek, wtorek itd.). Pozwoliło to na dość dokładne ustalenie dobowego rozkładu czasu.

W dyskusji podkreślono wagę tych badań dla gospodarki narodowej, zwrócono przy tym uwagę, że znaczenie ich wynika głównie z faktu, że są one prowadzone w warunkach produkcyjnych oraz ujmują, zagadnienia z punktu widzenia ekonomicznego. Wskazano również na konieczność rozszerzenia zakresu tych badań oraz celowość przeprowadzenia bilansu białka, węglowodanów, tłuszczu i witamin.

H. L.